

Josephine Park vrider sig vredt og fortvivlet i sandet over beslutningen om en fostervandsprøve eller ej i den fascinerende 'Kinder K'. Niels Erling kan ikke længere nå hende.
Fotos: Thomas Petri

Tvetydig frasortering af fostre

'Kinder K' hos Holland House skaber ubehagelig hjertedundren, for Jacob Schokking har skabt en billedstærk forestilling om frasortering af mennesker. Med Josephine Parks betagende kvindefølsomhed som drivkraft

Af Anne Middelboe Christensen

I *Kinder K* står en kvinde og en mand med en mur imellem sig. Kvinden holder sin hånd i en vase med vand, som om hun er ved at bade sit barn. Manden står på den anden side af muren i rollen som barnet og tager en dyb indånding, hvorefter han dykker ned i et fiktivt badekar. Men da han ikke har mere luft og vil op, holder kvinden sin morderiske moderhånd fast dybt nede i vandet – og tvinger sønnen til at drukne.

Dette syrede billede er så symbolsk, at det knap finder sted. Men

det er et eminent eksempel på Jacob F. Schokkings fænomenale scenekunst. Som både iscenesætter og scenograf formår han at skabe scenebilleder, der pirker til tilskuerens følelser så utæmmet, at kroppen ofte reagerer, længe før hjernen gør det – og ofte i væmmelse.

Et ondt rammebillede

Forestillingen *Kinder K* hos Holland House på Teaterøen handler om nazisternes racehygiejne sat op over for vor tids fostersortering ud fra fostervandsprøver og idealer om at undgå børn med særlige lidelser og kromosomfejl – eller bare for at undgå rødhårede børn eller piger.

Teksten er skrevet i 2013 af den 32-årige norske dramatiker Kristofer Blindheim Grønskag. Umiddelbart har teksten en interessant spænding mellem fortællingen fra nazisternes udryddelsesprogram og nutidens jagt på det perfekte barn. Den har et ondt rammebillede af en fællesskabsstyrkende og dræbende ild: »en ild, som varmer os«. Og replikkerne er glimrende oversat af Lærke Reddersen – med 'nådedøden' som det mest isnende nazikorrekte udtryk.

Men ingen af fortællingerne følges helt til ende. Teksten rummer så stærk en rædsel over nazisternes program, at teksten egentlig lammer sig selv undervejs. Også nutids-

historien om parret, der ikke kan blive enige om, hvorvidt de vil have taget en fostervandsprøve eller ej, glider mærkeligt ud i sandet. Og så bliver det ikke nær så stærk en dilemmafortælling, som det kunne være blevet.

Det uigenkaldelige

Når det er sagt, så er denne fortolkning af *Kinder K* samtidig noget af det mest vedkommende teater, fordi skuespilleren Josephine Park kaster hele sin kvindelige intuition og sit sitrende nærvær ind over forestillingen. Hendes følsomhed er så betagende. Selv når hun står helt stille, sker der noget i hende. Selv når hun

siger den korteste lille sætning, fortæller hun en hel historie med sine vilde betoning og sit levende ansigt. Når hun står halvfuld i en bar og vil indvie bartenderen i sine frygtelige overvejelser og sin uigenkaldelige beslutning, gør det dinglede ondt at overvære hendes beretning, der bliver sørgelig som nummeret hos en hvid klovn. Det er stærkt.

I rollen som faderen til hendes ufødte barn får skuespilleren Niels Erling det derfor uvilkårligt som kvaleren, der blot kan få alles blikke til at dreje over mod sin femme fatale. Hans stemme har ikke hendes instinktive melodi, og han er instrueret til at stå med siden eller ryggen til

Flygtningestrømmen er nået til Mols

Aftensolen falder mildt over Mols, mens buskene bliver levende, og døden rykker nærmere i den besnærende vandreforestilling 'A WAY'

Af Anne Middelboe Christensen

»Kålsommerfuglen har en tynd, håret krop og sva-ge ben.« Ordene står i en gammel zoologi-lærebog, som vores busguide læser op for os med munter stemmeføring. Publikumpassagerne i den gamle bus griner. For der

er noget afvæbnende over performeren Kristofer Krarup, sådan som han rangler rundt i bussen og charmerer os i rollen som principbiolog og lom-mefilosof, mens han belevent forbereder os til at møde naturen. Denne teatertur vil ikke byde på plyssæder. Nej, vi skal udenfor – ud i Mols Bjerge et sted, hvor der venter os overraskelser. For instruktøren Uta

Plate og Secret Hotels leder Christine Fentz har sammen med Aarhus Teaters mobile projekt Udflugten skabt forestillingen *A WAY*. Og de fleste sidder allerede i bussen og overvejer titlens dobbelthed: Jo, vi skal *væk*, men vi skal også gøre det på hver vores *måde*. Så da vores charme-guide beder os om at skrive de ord, som vi tror bliver vores allersidste på vores dødsleje engang, så gør vi det gerne. Der er jo længe til sidste solnedgang, håber vi.

Gevirkvinder

Solen får rapsmarkerne til at lyse. Kalø Slotsruin blinker. Vi bliver sat

af inde i en skov. Fyrretræerne strækker sig rankt. Ikke en vind rører sig. Vores guide skriger Mowgli-skrig og løber ud mod træerne med udstrakte arme.

Så forvandler landskabet sig og bliver besjælet. Ude i horisonten dukker to hjortekvinder frem over bakkekammen. Deres gevirer er afrevne grene, der er vokset fast i deres rygge – og deres ansigter er dækket af langt hår, nærmest som om håret er groet ind foran øjnene for altid. Og snart lyder den dybe nynnesang fra deres åndemanerkvinde mellem træerne.

Herfra bliver naturen levende

overalt. En mand sidder højt oppe på en stol, der er surret fast til en træstamme – som om han er dommer over liv og død. Han kender alles skæbner. Også skæbner for den unge, syriske mand, der spurter af sted op ad bakken, indtil han finder roen til at standse op og fortælle sin skrækelige historie om at være flygtning fra Syrien. Wael Binsham er hans navn. Han er skuespiller, og hans øjne er lige så runde som den måne, han har sejlet under på den rædselsfulde flugt over Middelhavet.

»Italy!« siger han begejstret, mens han symbolsk springer hen til en gyvelbusk. »Tyskland!« fortsætter

publikum gennem næsten hele forestillingen – som om hans ansigt slet ikke inviteres med. Så han stråler mest i rollen som kølig nazilæge.

Uudslukkeligt bål

Lysdesigneren Turpin Napoleon Djurhuus sætter parret ind i de mest dragende, geometriske farvemønstre af lys og silhuetter, så følelseseffekten hele tiden forstørres. Og hvad øjet ikke ser i denne *Kinder K*, det hører ørerne. Som et lydligt scoop har Jacob Schokking fået komponisten Alice Carreri til at komponere en af de mest uhyggelige og kvalmefremkaldende lydcollager, jeg kan mindes. Når abort-

tanker om at gøre sig parat til at skille sig af med det ufødte barn begynder at vokse, ryster hele rummet i en dump sitren. Og når parret ikke længere kan tale sammen, så buldrer en skinger lydorden mellem dem i afmagt. Det er stærkt. Og det matcher Schokkings indledende billede med en bunke sand, som de to skuespillere river og samler med præcision, indtil det forvandler sig til et uudslukkeligt bål.

Samtidig efterlader forestillingen en sær følelse af kujoneri. Ikke mindst i den postulerede beretning om det oprindelige 'Kind K', altså den lille, multihandicappede dreng Gerhard Herbert Kretschmar, hvis

forældre i 1939 henvendte sig til nazisterne med ønsket om at få slået sønnen ihjel. For teksten bringer godt nok mulige forklaringer om forældres 'skam' over den vanskabte søn. Men den gisner ikke om, hvorfor forældrene ikke bare lagde en pude over babyen – eller noget andet desperat. Teksten forklarer i hvert fald ikke, hvordan disse forældre kunne tro, at de kunne ryste medlidenheden og sorgen af sig ved at lade nazistaten aflive deres barn med nyopfundne gift.

Uhyrlighedspsykologi

Teksten i *Kinder K* mangler en udbygning af denne uhyrlighedspsy-

kologi. Som tilskuere forstår vi ulykeligheden hos disse forældre, men vi kommer ikke til at vide nok om dem til at kunne forstå deres fatale drabsbeslutning. Og teksten går ikke nok ind i vor tids mulige overvejelser om, hvordan det vil være at få et barn med for eksempel Downs syndrom til, at vi her kan mærke en tilsvarende sorg; vi føler faktisk kun forældreparrets rædsel for at komme til at tilhøre de udstødte.

Men opsætningen af *Kinder K* hos Holland House efterlader os med en ubehagelig dundren omme bag hjertepumpen. Som en påmindelse om, at vi alle sammen er med til at tage stilling til andres frasortering.

Selv om vi måske tror, at vi respekterer den basale menneskeret, at alle mennesker er født frie og lige.

amc@information.dk

'Kinder K'. Tekst: Kristofer Blindheim Brønsgaard. Oversættelse: Lærke Reddersen. Scenesættelse og scenografi: Jacob F. Schokking. Musik: Alice Carreri. Lys: Turpin Napoleon Djurhuus. Holland House på Teaterøen på Refshaleøen. Til 27. maj. Bus fra Christianshavns Torv en halv time før forestillingen

han til næste busk. Indtil han siger »Ebeltoft«. For selvfølgelig er flygtningestrømmen også nået til Mols.

Myrens hævn

En lyshåret efterskoleknægt beder os om at stille os rundt om en myretue, han har fundet. Han er besat af myrernes liv – og af at lægge insekter ind under et brændglas, indtil der går ild i dem. Han ved godt, at det er forkert. Han ser i hvert fald brødebetyngt på os. Samtidig er han stolt af det. Men han bliver hurtigt indhentet af den uundgåelige skovfilosofi.

»Hvis man piller vingerne af en

flue, så piller man sine egne englevinger af,« siger han pludselig nøgternt – og løber fra os.

Et par heste finder pludselig på at lave en vrinskende opvisning i cirkuspræcise cirkler. Indtil manden fra dommerstolen dukker op og sikrer, at livet og døden går i cirkel.

Dræberiske buske

Man siger, at åben jord springer i skov, hvis man ikke lader den græsse. Men på Mols springer jorden åbenbart i gyvel. Små, stivgrenede buske lyser op overalt med deres fløjlsbløde, gule blomster, der lokker så dræberisk med deres smukke saft,

Her er det landskabet, der har hovedrollen, og plottet er blot en skitse af faser mellem fødsel og død

at man helt glemmer, at ens mor engang sagde, at de var giftige.

Men Mols springer åbenbart også i teater. A WAY er i hvert fald en sitespecific forestilling fuld af underfundighed. Den blander de 18 medvirkende professionelle og amatører så roligt, at skellet ikke får nogen betydning. Her er det landskabet, der har hovedrollen, og plottet er blot en skitse af faser mellem fødsel og død. Sågar med en ægte jordemor, der fortæller undervejs.

Her er målet naturens purring af tilskuerens krop og tanker. Oplevelsen af jorden og himlen og havet. Og måske endda oplevelsen af

også at have en tynd, håret krop og svage ben.

amc@information.dk

'A WAY'. Tekst: Baseret på de medvirkendes beretninger. Scenesættelse: Uta Plate. Scenografi og dramaturgi: Christine Fentz. Scenografi: Betina Birkjær. Skuespillerguide: Kristofer Krarup. Koproduktion mellem Secret Hotel og Aarhus Teaters Udflugten. Bus fra Gellerup, Aarhus Teater og rastepladsen i Agri. I alt ca. fire timer. Til 26. maj